

JOK-BLADET

4 - 2012

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2012.11.20)
E-mail: olle.bernard@comhem.se
JOKs hemsida: jokhemsida.se

ÅR 2012 – JÄRVAFÄLTETS ARTRIKASTE ÅR

Det snart gångna året kommer att gå till historien som det artrikaste beträffande fåglar på Järnafältet. Detta gäller inte bara för hela Järnafältet, utan också för den norra respektive den södra delen av JOKs verksamhetsområde.

Allt sedan början av 1990-talet har antalet observerade fågelarter noggrant redovisats för Järnafältets norra del, och fram till år 2012 löd årsrekordet för detta område på 192 arter. Ett antal som uppnåddes år 2000, 2005 och 2011.

I mitten av november 2012 hade det nya rekordantalet 203 arter observerats på hela Järnafältet. På den norra delen hade vid samma tidpunkt 199 arter observerats, och på den södra delen 169 arter. Också detta rekordsiffror.

En av orsakerna, till dessa trevliga rekordsiffror, är att Järnafältet gästades av rekordmånga ugglearter under år 2012.

Läs gärna mer om "Järnafältets bästa uggleår" på annan plats i detta JOK-blad.

En annan och en ännu mera avgörande orsak, till att så många arter upptäckts på Järnafältet, är tveklöst det stora antalet med ivriga och skickliga fågelskådare (läs gärna JOK-are), som bevakar fältets fågelfauna under, med lätt överdrift, dygnets alla timmar.

Eftersom detta skrivs i mitten av november, finns det fortfarande chans att ytterligare förbättra de nya årsrekorden på Järnafältet.

PS 1: För att de nya rekorden skall gälla måste några av årets observerade arter som stäpphök, mindre skrikörn, tretåig mås och svarthuvad mås rapporteras och godkännas av den regionala raritetskommitten.

PS 2: Arter som fram till mitten av november observerats på södra, men ännu ej på norra delen av Järnafältet:

Kornknarr	Svart rödstjärt
Pärluggla	Bändelkorsnäbb

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2013, se sida 2.

JOKs VÅRPROGRAM 2013:

Exkursioner; sidorna 19-21.

Innekvällar; sida 22.

I detta utskick ingår även JOKs Medlemsförteckning.

OBS! Inbetalningskort, gällande medlemsavgiften för år 2013, finns tryckt på sida 21 (= näst sista sidan) i detta JOK-blad.

*God Jul och Gott Nytt År
tillönskas alla JOKare*

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2013

Härmed kallas till Järvafältets Ornitologiska Klubbs årsmöte för år 2013.

Tid: 2013-02-05, kl. 19:00
Lokal: Naturskolan, Väsby gård

Efter årsmötesförhandlingar följer en kavalkad över det gångna året på Järvafältet, med bilder tagna av JOKs många duktiga fotografer.

Bildsammanställare och presentatör av JOKs årskrönika 2012 är Johan Wallin.

Läs mera om programpunkten i JOKs vårpogram som redovisas i slutet av detta JOK-blad, där innekvällarna presenteras på sida 22.

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR ÅR 2013

I detta utskick är inbetalningskortet, gällande medlemsavgiften (50 kr) för år 2013, tryckt på sida 21 (= näst sista sidan).

Vid betalning är det viktigt att Du anger ditt namn och medlemsnummer.

Ditt medlemsnummer hittar Du i medlemsförteckningen för år 2012.

Är Du ny medlem anger Du helt enkelt "NY" som medlemsnummer.

Vi hoppas naturligtvis att Du även i fortsättningen vill vara medlem i JOK och i så fall önskar vi att Du betalar in medlemsavgiften så snart som möjligt, eftersom detta avsevärt underlättar arbetet för klubbens kassör och medlemsansvariga. Dessa befrias därigenom från det trista arbetet med att skicka ut påminnelser om medlemsavgiften.

OBS!

Har Du förlorat det bifogade inbetalningskortet (sida 21), går det lika bra att betala in medlemsavgiften (50 kr) med en vanlig postanvisning eller via internet på plusgironummer 580 132-9.

PS: Missa inte att skriva Ditt namn och medlemsnummer på postanvisningen, om detta betalningssätt nyttjas.

MEDLEMSFÖRTECKNING

I detta utskick ingår JOKs medlemsförteckning 2012.

JOKs medlemsförteckning är från och med 2011 kompletterad med medlemsnummer.

Detta nummer skall anges när du betalar in medlemsavgiften.

Om du upptäcker felaktigheter eller känner till förändringar/kompletteringar i medlemsförteckningen, bör du kontakta Clas Cronlund (583 529 27) så att denna blir så korrekt som möjligt.

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Maj Pihlgren, Sollentuna
Ola Andersson, Stockholm
Nils Häger, Sollentuna

Eva-Lena Jansson, Spånga
Anders Zetterlund, Spånga

MEDLEMSenkÄT

Styrelsen är angelägen om att försöka leva upp till medlemmarnas förväntningar på föreningens verksamhet. För att få ett bättre underlag för arbetet har vi beslutat att genomföra en frivillig medlemsenkät.

Enkäten kommer att administreras digitalt och svaren hanteras konfidentiellt eller öppet efter din egen vilja.

Om du tycker att allt är bra, och att vi skall fortsätta som tidigare, är det också viktig information.

Vi hoppas på många svar och ser fram emot att få höra medlemmarnas åsikt.

Enkäten finns som en del av hemsidan som man når via en länk.

Man kan också gå in via internetadressen: www.jokhemsida.se/enkat.

För att bara våra medlemmar skall kunna svara, har vi kopplat en kod till enkäten.

En ruta med två rutor i dyker upp och i den övre av de två rutorna skall man skriva in, **jokmedlem**, i ett ord och i den undre skriver man in koden, **jokmedlem12055**, i ett ord utan mellanslag.

INNEKVÄLLSREKORD

JOKs första innekväll hösten 2012 besöktes av **60 st medlemmar, vilket innebar en tangering av gällande publikrekord.**

Föredrag med bilder presenterades denna kväll (2/10) av **Bo Tallmark** och temat var **Namibia och Botswana**.

JOKs innekvällar har vid två tillfällen tidigare lockat till sig lika stor publik, d v s 60 personer: 3/2 2004- Fåglar m m i Västerbotten, Anders Arnell.

3/10 2006- Fågelfaunan i Östafrika, Anders Bjärvall.

Vid JOKs andra innekväll denna höst (6/11) visade **Lars-Olof Johansson bilder med temat "Sydamerikanska guldkorn"** och i novembermörkret hade denna kväll 51 personer sökt sig till Väsby gård.

I år har JOKs innekvällar varit populärare och mer publikdragande än någonsin tidigare.

Vid de fyra möteskvällarna deltog 217 medlemmar, vilket med tämligen bred marginal slog det gamla årsrekordet på 202 medlemmar, detta noterat år 2011.

Medlemmarnas stora intresse för klubbens innekvällar är givetvis mycket trevligt och dessutom stimulerande för styrelsen och då i synnerhet för de som har ansvaret för våra innekvällar.

Ett stort tack till **Lena Radler** och **Johan Wallin** för deras arbete med innekvällarna – fixat föredragshållare, bildvisningsutrustning och inte minst det otroligt viktiga fiket och detta i år således åt rekordmånga besökare.

Ett tack naturligtvis till **Bengt Sundberg** och **Rikard Dahlén** som ansvarat för vår "klubb-lokal" d v s Naturskolan på Väsby gård.

INNEKVÄLLSREKORDÅRET 2012

7/2 Årsmöte + Järvafältets fåglar m m 2011	- Johan Wallin m fl	-Antal deltagare 58 st.
6/3 Syrien -från alpseglare till ökenpipare	- Tomas Haraldsson	-Antal deltagare 48 st
2/10 Namibia och Botswana	- Bo Tallmark	-Antal deltagare 60 st.
6/11 Sydamerikanska guldkorn	- Lars-Olof Johansson	-Antal deltagare 51 st.

Total besöktes JOKs innekvällar i år av **217 medlemmar** (= ca 54 medlemmar/innekväll).

SÄBYSJÖNS FÅGELTORN

I slutet av september gav Järfälla kommun en konsult i uppdrag att skissa och kostnadsberäkna ett nytt fågeltorn vid Säbysjön.

Det nya tornet planeras att utföras i samma storlek och modell som det nedbrunna trätoronet. Emellertid kommer tornets bärande konstruktion, som pelare och balkar, att byggas av stål. Konsultens skisser och kostnadsberäkning utgör underlag, då Järfälla kommuns tjänstemän arbetar vidare med att bli försökta få fram pengar till tornbygget.

Järfälla kommun kommer att ansöka om ekonomiskt bidrag till ett nytt fågeltorn från Naturvårdsverket och Länsstyrelsen och detta med pengar från deras satsning på lokal naturvård sk LONA-projekt. LONA står för Lokal Naturvårdssatsning.

Ett LONA-bidrag får dock maximalt utgöra 50% av kostnaden för en planerad naturvårdsinsats, som t ex att bygga ett fågeltorn. Detta betyder att den bidragssökande, i detta fall Järfälla kommun, måste garantera minst 50% av pengarna till ett naturvårdsprojekt, innan det är möjligt att ansöka om LONA-bidrag.

Redan i mitten av november lyckades de tjänstemän hos Järfälla kommun, som arbetar med fågeltornsfrågan, få ett löfte om att kommunen garanterar minst halva kostnaden för ett nytt fågeltorn.

Mycket positivt och viktigt eftersom detta således utgör ett villkor, för att man skall kunna gå vidare och ansöka om LONA-pengar.

Vi får hoppas på att LONA-bidraget beviljas och då gärna med maximala 50%.

JOK har tillfrågats om vi vill medverka som medsökande beträffande LONA-bidraget, vilket vi givetvis ställt oss positiva till.

Tyvärr finns det ett problem med dessa LONA-pengar. Om bidrag beviljas för t ex vårt tornbygge, meddelas ansökande kommuner detta under i bästa fall inledningen av mars 2013. Denna tidpunkt är ogynnsam, dvs lite för sen, då det gäller att hinna få Säbysjöns fågeltorn klart inför kommande säsong, dvs helst redan under april.

JOKs förhoppning är naturligtvis att detta problem skall kunna lösas.

I värsta fall får väl vi JOKare fundera på om vi kan låna ut lite pengar till kommunen, så att det går att komma igång med bygget vid ur fågel- och skådarsynpunkt allra lämpligaste tidpunkt.

För att försöka få ihop pengar/bidrag till ett nytt fågeltorn, skickade Järfälla kommun under november ut brev till några av de större affärerna på Barkarby handelsplats, för att testa deras intresse för att sponsra ett nytt fågeltorn. Vi får hålla tummarna för att något av dessa företag, gärna flera, kan tänka sig att avsätta lite marknadsförings- och/eller reklampengar, till ett nytt fågeltorn vid Säbysjön.

Om vi får sponsorpengar kommer kanske problemet, med LONA-pengarnas en aning ogynnsamma utbetalningstidpunkt för ett fågeltornsbygge, att kunna lösas.

När detta skrivs i mitten av november, finns det ingen som med absolut säkerhet kan uttala sig om Säbysjöns fågeltorns exakta framtid.

Undertecknads förhoppning, om ett nytt fågeltorn vid Säbysjön, är dock idag trevligt nog betydligt större än för några veckor sedan.

Det känns nu fullt möjligt, att kommunen skall kunna ersätta det nedbrunna fågeltornet med ett nytt, och detta kanske t o m redan inför eller åtminstone under nästa fågelsäsong vid Säbysjön.

När du läser detta, förmodligen i senare delen av december, vet vi kanske mer om hur det går i "fågeltornskampen".

Undertecknad, och säkert ytterligare ett stort antal JOKare, kan nog inte tänka sig en bättre julklapp, än ett besked om att ett nytt fågeltorn skall byggas vid Säbysjön och vara klart då vårfåglarna anländer.

Information från Järfälla kommun angående fågeltornet kommer snarast möjligt att presenteras på JOKs hemsidas Anslagstavla.

TACK FÖR BREV TILL TEKNISKA NÄMNDEN

Enligt uppgift har många skrivit och mailat brev till Järfälla kommuns tekniska nämnd och påtalat behovet av att ersätta det nedbrunna fågeltornet med ett nytt. Givetvis mycket positivt.

Ett stort tack för alla inmailade brev, flera av dessa har säkert kommit från JOKare, och kanske är det just dessa brev, som bidrar till att vi förhoppningsvis kan få ett nytt fågeltorn vid Säbysjön redan nästa år.

JÄRFÄLLA KOMMUNS NYA ÖVERSIKTSPLAN

Under hösten 2012 presenterade Järfälla kommun en ny skötselöversiktsplan, där man redovisar kommunens planerade utveckling fram till år 2030.

Det mest framträdande i den nya översiktsplanen är den ökande folkmängd, som inte bara Järfälla kommun, utan hela Storstockholmsområdet planerar för att kunna ta emot under de närmaste decennierna.

För Järfälla kommuns del beräknas folkmängden ha ökat med ca 30 000 personer, upp till närmare 100 000 personer, år 2030. Detta innebär en ökning med ungefär en tredjedel av dagens folkmängd i Järfälla kommun.

För att kunna ta emot alla dessa människor förtätas dagens bebyggelse och idag gröna ytor som t ex Barkarbyfältet exploateras.

En rejält ökad folkmängd i Storstockholm innebär, som alla inser, ett ökat tryck på områdets gröna ytor, som t ex Järvafältets naturreservat. Vi får bara hoppas på, och givetvis också försöka påverka, att aktuella kommuner tar hand om det förväntade ökade antalet besökare i reservaten. Det är kommunerna som har ansvaret för naturreservatens skötsel och tillsyn och därmed också för att de naturvärden, som idag kan upplevas i reservaten, kan bevaras. Allra helst önskar man att den biologiska mångfalden ökas till glädje för ett växande antal besökare.

För att klara naturreservatens skötsel och tillsyn, samt bevarande av naturvärden, måste med allra största sannolikhet betydligt mer pengar avsättas till det som allmänt brukar benämnas för naturvård.

Vi får hoppas på att våra politiker inser detta.

Utdrag ur JOKs remissvar

JOK lämnade i november in skriftliga åsikter (remissvar) till Järfälla kommun beträffande den nya översiktsplanen.

JOKs redovisade synpunkter omfattar i huvudsak den del av Järfälla kommuns översiktsplan som behandlar denna kommuns del av Järvafältet.

JOK betonar tydligt att **skyddet av de grönytor som finns idag måste förstärkas.**

JOK förordar att kommunen väljer en utveckling med en **tätare och högre bebyggelse.**

Detta bör genomföras i kommunens befintliga tät kärnor, för att därmed inte minska arealen hos idag befintliga grönområden.

JOK önskar också att **Igelbäcken naturreservatsskyddas** på den sträcka över det gamla flygfältet, där bäcken fortfarande saknar skydd. JOK anser att bäcken skall skyddas på ett område av minst 250 meter på vardera sidan av bäckfäran.

JOK ställer sig bakom kommunens planer på att bevara **gröna stråk/kilar** mellan Järvafältet och omgivande områden.

Därför ser JOK med oro på planerna att anlägga olika former av verksamhet utefter Stäket-Rotebroleden. Detta skulle innebära att den idag enda egentliga kvarlevande gröna kilen, om man undantar Igelbäckens dalgång, i princip stängs av. JOK anser således att det inte skall byggas alltför omfattande utefter den aktuella leden.

För att försöka bevara något av den nödvändiga gröna kilen norrut från Järvafältet, önskar JOK att man bygger skötselvägar/övergångar, och detta gärna på flera platser över den aktuella vägen.

FLITIGA TALGOXAR

En studie av talgoxars matleveranser till sina ungar i en holk har genomförts i Skåne.

Under häckningssäsongen levererar ett talgoxepar mat var fjärde minut till sina ungar.

Detta innebär att det flitiga paret matar sina ungar 500 gånger/dag och totalt 9000 gånger under en häckningssäsong.

Ungarnas mat utgjordes av larver (80%) kompletterat med insekter och spindlar.

Ett bra tips för den som tycker sig ha för mycket objudna snyltgäster på sina fruktträd är att sätta upp mängder med fågelholkar.

Källa: Tidningen "Anser" = Skånes Ornitologiska Förenings medlemstidning.

FÅGLARS FLYGHASTIGHET

I mitten av september genomfördes ett fältarbete av bl a Lunds universitet, där våra flyttfåglars flyghastigheter uppmättes. Hastighetsmätningarna utfördes vid Näsbybadet, beläget nordost om Ottenby. Denna plats var lämplig p g a att här finns en tillräckligt lång, rak och obruten kustlinje för att kunna observera de flygande fåglarna.

Mätningarna genomfördes med hjälp av kikare och specialprogrammerade datorer som bl a registrerade hastighet, höjd och vindförhållanden.

Att olika arter flyger olika fort är ju ingen direkt överraskning. Den högsta uppmätta medelhastigheten hade änder, vilka flög med ca 24 m/s och detta motsvarar ca 85 km/tim.

Källa: SOFs hemsida 2012-09-11.

NÅGRA PLUS OCH MINUS UNDER ÅR 2012

Nedan redovisas några personliga reflektioner över vad som upplevts som positivt (+) och negativt (-) på Järvafältet under år 2012 (d v s fram till mitten av november).

Detta är som sagt personliga reflektioner och du har alldeles säkert en egen, och kanske helt annan uppfattning om vad som upplevts som bra eller dåligt för fågellivet, JOK o s v under år 2012.

+

Under år 2012 observerades flera fågelarter på Järvafältet än något år tidigare.

203 arter observerades på hela Järvafältet, 199 arter på fältets norra del och 168 arter på den södra delen.

År 2012 utgör **det största uggleåret genom tiderna på Järvafältet**, med observationer av **hökuggla, sparvuggla, hornuggla, jorduggla, slaguggla, lappuggla, kattuggla och pärluggla.**

Tretåig mås och lappuggla blev nya arter på Järvafältet.

Efter två års frånvaro häckade **brun kärrhök** (1 par) åter på Järvafältet.

Även **tornfalk** återvände som häckfågel och detta med 3 par till Järvafältet. Senast tornfalkar häckade på Järvafältet var år 2009.

Översjöns **fiskgjusepar** fick två ungar flygga.

Brunandshäckningar konstaterades i Ravalen och Råstasjön, vilket inte sker varje år.

I år konstaterades för första gången sedan år 2009 (Skogvaktarkärret) en lyckad häckning av **smådopping** på Järvafältet (Säbysjön).

Skrattmåskolonierna lyckades bra vid både Råstasjön och Säbysjön.

Efter en relativt omfattande restaurering av **Väsby sjöäng**, lockade denna i år till sig flera fåglar än på många år. Bl a konstaterades området enda **skedandshäckning** vid denna lokal.

Det första kända fyndet av **nattskärria** på norra delen av Järvafältet gjordes den 22/9 i närheten av Fornborgsberget.

En **gråspett** gästade 30-meterskärret den 8/11.

I år fick alldeles säkert flera JOKare än någonsin tidigare höra **sommargylling** sjunga eftersom en, eller möjligen 2 st gyllingar, under en period uppehöll sig vid Granholmstippen och området vid 30-meterskärret.

Rekordmånga **busksångare**, totalt 4 st, observerades i år på Järvafältet.

-

Säbysjöns fågeltorn brann ner den 27/7 2012. Oerhört trist och verkligen svårt att komma över. Flera av oss tvingas nog att få leva med en envis olust, tills dess att ett nytt fågeltorn åter är på plats.

När och om ett nytt torn kommer att byggas finns det, när detta skrivs, tyvärr ingen som kan svara på. Åtminstone inte exakt när, men vi hoppas givetvis på att Järfälla kommun snart möjligt skaka fram pengar till detta bygge.

Avsaknaden av ett fågeltorn vid Säbysjön försämrar dramatiskt förutsättningen till att bevak/inventera Säbysjöns fågelfauna, något som JOK utfört sedan klubben bildades år 1961.

År 1978 byggdes sjöns första fågeltorn, och därmed förbättrades möjligheterna betydligt till att observera sjöns fågelfauna.

Exploateringen av **Barkarbyfältet** fortsätter, och i samma takt minskar tyvärr detta områdes värde som fågelokal.

Folkmängden i Storstockholm, vilket inkluderar även Järvafältet, ökar konstant. Ett ökat antal boende (flera tusen) på bl a Järvafältet medför tveklöst ett **ökat tryck på de gröna ytorna**, vilket även inkluderar de områden som idag är naturreservat.

I framtiden tvingas nog föreningar, och övriga som intresserar sig för de gröna ytorna och naturreservaten, få ägna sig åt att försvara dessa mot olika former av ingrepp och störningar.

Under vintern 2011-12 röjdes som vanligt mycket vass och sly bort vid Säby strandäng och 30-meterskärret, men tyvärr gick en maskin (en traktor med röjningsaggregat) genom isen i **vassröjningsarbetets** slutskede. Därmed finns det tyvärr risk för att denna olycka kommer att försvåra, då det gäller att i framtiden få ut röjningsmaskiner på strandängens öar.

En mycket **nederbördsrik höst** medförde att planerade naturvårdsarbeten vid bl a Säby strandäng och 30-meterskärret fick skjutas upp p g a att markerna var för sanka för tillgängliga maskiner.

De djur, som normalt brukar beta i våra våtmarker, hade också problem med att komma ut i dessa onormalt vattenmättade marker.

+

Den **unika gråhägern**, som våldgästade skrattnåskolonin vid Säbysjön och plockat till sig skrattnåsungar under 14 år, tycks hålla på att avveckla verksamheten. År 2011 besökte hägern kolonin under ca 10 dagar och i år max 5 dagar. Vi får hoppas på att denna för måsarna positiva trend fortsätter.

Observationer av rara rovfåglar som **mindre skrikörn** och **stäpphök** vid 30-meterskärret.

Järvafältets andra observationen av **svarthuvad mås** (Säbysjön).

Järvafältets första observation av rastande **svärta** – 2 ex. vid Ravalen.

Den 27/9 sträckte 2 st **fjällgäss** över 30-meterskärret. Arten är mycket sällan observerad på Järvafältet.

Under perioden 24/8-20/9 räknades totalt 91 st sträckande **bivråkar** över 30-meterskärret och Fornborgsberget, vilket är rekord för området. Glädjande många av dessa var årsungar.

Värdefull biotop för områdets fåglar försvinner i samband med exploateringen av Barkarbyfältet, men den **klassiska kärrsångarelokalen** nära Järfälla kyrka ser ut att kunna räddas.

Inbjudan av Järfälla ridklubb till att medverka vid deras arrangemang för att fira **Ridsportens 100-årsjubileum**.

Ett bra samarbete med ridklubben är viktigt för att på bästa sätt kunna nyttja hästarna vid betet på områdets fågelmarker som bl a Säby strandäng.

TV besökte vid några tillfällen **Säby strandäng och 30-meterskärret** för att producera program om fåglar, vilka förhoppningsvis kommer att visas på allra bästa sändningstid.

Klubbens medlemmar har uppvisat en fortsatt **givmildhet till klubbens fågelmatningar**.

JOKs innekvällar lockade till sig större publik än någonsin tidigare och vi satte ett **nytt årsrekord med totalt 217 deltagare**.

JOK serverade kaffe m m på Naturskolans kafé vid fyra tillfällen även detta år.

Säbysjöns nedbrunna **fågeltorn kan kanske ersättas redan under år 2013**, och vi håller givetvis tummarna så att dessa vitnar för att detta kan genomföras.

-

Fiskgjuseparet vid Säbysjön misslyckades. Paret inledde häckningen vid normal tid och lyckades få fram ungar, men dessa blev tyvärr bara några dagar gamla.

Järvafältets första **sångsvanshäckning** fick ett sorgligt slut. Samtliga ungar (3 st) dog bara några veckor gamla.

För första gången drabbades/förstördes under den gångna vintern JOKs **fågelplanscher** vid fågelmatningarna (Fäbodamatningen) av klotter. Att köpa in och plasta in nya fågelplanscher ger naturligtvis en extrakostnad för klubben.

Antalet häckande par med **sydliga gulärlor** (rödlistad art) fortsätter tyvärr att minska. Detta gäller inte bara på Järvafältet utan också generellt i vår del av landet.

Ingen skedandshäckning vid Säbysjön, där arten häckat nästan varje år sedan Säby strandäng restaurerades i mitten av 1990-talet.

Det verkar som snudd på omöjligt att få tillbaka **svarthakedopping** som häckfågel vid sjöarna på norra Järvafältet.

I år noterades **färre brunandshäckningar** i Säbysjön än på många år.

Antalet **rastande änder har** under de senaste höstarna minskat på Järvafältet och detta framför allt vid Säbysjön.

Antalet observationer av **mink** var i år större än på många år vid Säbysjöns skrattnåskoloni. Lyckligtvis är dock antalet minkobsar fortfarande relativt få.

Medlemsantalet i JOK minskade något under år 2012.

Alla inser väl emellertid att detta, med allra största sannolikhet, bara utgör en mycket tillfällig formsvacka.

Som ni ser blev även i år plus- och minuspalterna nästan lika långa. Om man fick önska sig något inför nästa år, skulle det gärna få vara, att det då inte kommer att finnas något att fylla minusspalten med.

Men så vänligt sinnat kan väl inte ödet vara, inte ens mot oss JOKare.

VINTERNS FÅGELMATNINGAR

Vid månadsskiftet oktober-november körde JOK igång med klubbens fågelmatningar söder om Säbysjön, norr om Ravalen och väster om Fäboda.

Samtliga matningar är placerade nära vägar och därmed lättillgängliga för såväl skådare som övrig natur- och fågelintresserad allmänhet. Matningarna vid Säbysjön och väster om Fäboda anordnas helt i JOKs regi.

Matningen norr om Ravalen utgör ett samarbete mellan Sollentuna kommun och JOK.

Liksom tidigare vintrar kommer JOK, att med pengar ur klubbkassan, främst satsa på att köpa in solrosfrön till matningarna.

Vi kommer också att försöka införskaffa större talgbitar från någon lämplig affär.

För att de aktuella fågelmatningarna skall fungera lika bra som under tidigare vintrar, är det givetvis mycket värdefullt om matningarna stötts med kompletterande fågelmatbidrag i form av solros- och viltfågelfrön, talgbollar, nötter, bröd, frukt, ostrester o s v.

Under föregående vinter erhöU JOK dessutom en hel del matningspengar från er medlemmar, vilket givetvis är mycket uppskattat.

Stort tack för detta.

Du, som tycker att klubbens medlemsavgift kanske t o m är några kronor för låg, får gärna sätta in ett litet fågelmatningsbidrag på JOKs plusgirokonto (580 132-9) i samband med att du betalar in medlemsavgiften för år 2013.

Dessa extrapengar kommer att nyttjas vid våra fågelmatningar, som tyvärr tenderar till att bli allt kostsammare för varje år.

JOK har som vanligt skyltat upp matningarna med SNF:s trevliga fågelplansch ”Vinterfåglar”. Under föregående vinter drabbades tyvärr några planscher av klotter och tyvärr behåller fågelplanschen inte färgerna mer än 1-2 säsonger, vilket upplevs som en aning trist.

P g a klottret och urblekningen av färger har nya planscher anskaffats och inplastats inför denna vinter. Detta utgör naturligtvis en extra kostnad för klubben.

Under de senaste vintrarna har tyvärr allt flera villa- och radhusägare känt sig tvingade att avstå från att mata småfåglarna. Detta p g a att antalet ovälkomna gäster i form av råttor blivit oacceptabelt stort.

Därmed kan det visa sig att JOKs matningar, som väl förmodligen också lockar till sig råttor, men ligger tillräckligt långt från bebyggelse för att inte verka störande, sannolikt får ett ännu högre värde för våra småfåglar än tidigare.

Har du frågor, kommentarer eller idéer angående JOKs fågelmatningar bör du kontakta de **matningsansvariga**:

Tommy Carlsson, Anders Lindberg och Olle Bernard (Säbysjön).

Björn Wester och Bo Hallman (Fäboda).

Mats Weiland och Rikard Dahlén (Ravalen).

UTFÖRDA/PLANERADE NATURVÅRDSARBETEN

Säby strandäng och 30-meterskärret

Den gångna hösten var minst sagt nederbördsrik, vilket gjorde att våtmarker som Säby strandäng och 30-meterskärret var sankare än normalt. Detta medförde att Järfälla kommuns planerade underhållsarbeten under hösten på strandängen och vid 30-meterskärret fick skjutas upp. Våtmarksarbetet kommer istället att genomföras då tjäle och is förhoppningsvis kan underlätta framkomligheten för tillgängliga maskiner.

P g a att strandängen var så sank denna höst kunde inte djuren, framför allt inte hästarna, beta av strandängen i normal omfattning. Detta innebär att strandängen måste bearbetas maskinellt, för att vara i bästa skick inför nästa fågelsäsong.

JOK planerar att utföra klubbens traditionella vassröjning på Säby strandäng med tillhörande

öar den 9/2. Läs mer om klubbens vassröjning på annan plats i detta JOK-blad.

Ravalen

Sollentuna kommuns planering inför vinterns arbeten omfattar bl a vassröjning mellan Ravalen och Bögs våtmark.

Det kan också bli aktuellt med att bearbeta en del av den strandäng, som är belägen vid Ravalens sydvästra del.

Råstasjön

Under sensommaren vassröjde Solna kommun hela Råstasjöns västra strand.

För att utöka arealen klarvattenytor i Råstasjön anlätade Solna kommun en entreprenör, som med en vattenburen maskin avlägsnade en stor mängd vattenväxter.

ETT SYNNERLIGEN BRA ÅR VID 30-METERSKÄRRET

JOK bildades för drygt 50 år sedan och under större delen av klubbens levnad har 30-meterskärret utgjort en intressant fågellokal för klubbens medlemmar.

Under åren 1960-90 tilläts lokalen växa igen, men dessförinnan kunde bl a dubbelbeckasin och t o m orrspel avnjutas här.

Då kärret växt igen, och mest bestod av något som kan beskrivas som tät strandskog (mest al, asp, sälg och björk), observerades fåglar som bl a hökuggla, flodsångare och pungmes här.

Efter att Järfälla kommun under 1990-talet restaurerat och återskapat de öppna ytorna vid 30-meterskärret, upptäckte några av oss i JOK, att det fungerade riktigt bra att sträckskåda här.

Lokalen kan tyvärr inte erbjuda någon upphöjd utsiktspunkt, men tack vare den fria sikten från kärrets obsplats, är förutsättningen till sträckskådning ändå tämligen god.

Antalet skådare har under åren blivit allt flera vid 30-meterskärret, vilket framför allt brukar märkas i samband med höststräcket. Även under övriga årstider besöks lokalen nästan dagligen av såväl JOKare som tillresta fågelvänner, och denna skådaraktivitet har naturligtvis starkt bidragit till att antalet trevliga fågelobservationer vid lokalen blivit imponerande många.

Under den gångna hösten koncentrerades JOKarnas fågelskådning mer än någonsin tidigare till 30-meterskärret och detta främst för att vi inte hade något fågeltorn att besöka vid Säbysjön.

Här följer en förteckning som omfattar de intressantaste observationerna vid **30-meterskärret år 2012** (detta fram till mitten av november):

Mindre sångsvan	Småfläcklig sumphöna	Rödstrupig piplärka
Bläsgås	Kustpipare	Skärpiplärka
Fjällgås	Kustsnäppa	Forsärla
Prutgås	Dvärgbeckasin	Trastsångare
Gravand	Dubbelbeckasin	Skäggmes
Brun glada	Myrspov	Snösiska
Stäpphök	Tretåig mås	Sommargylling
Mindre skrikörn	Lappuggla	Större korsnäbb
Kungsörn	Hökuggla	Rosenfink
Pilgrimsfalk	Gråspett	Tallbit

REKORDSTRÄCK AV TRANOR ÖVER 30-METERSKÄRRET

Tranan är ju en av de fågelarter som ökar i antal, något som vi verkligen kunde konstatera i samband med årets höststräck över 30-meterskärret.

Denna höst, under perioden 24/9–8/10, sträckte **totalt 2330 st tranor över 30-meterskärret**, vilket utgör ett nytt höstrekord för arten på Järvafältet och detta med mycket bred marginal.

Följande höga sträckesiffror (höststräcket) har tidigare noterats på norra Järvafältet:

1320 st sträckande tranor hösten 2004,
1250 st hösten 2005
1230 st hösten 2004
1010 st hösten 2011
960 st hösten 2008

MINIFÖRTECKNING ÖVER JÄRVAFÄLTETS FÅGLAR

JOKs hemsida innehåller en sk Miniförteckning över Järvafältets fåglar.

Miniförteckningen, som uppdaterats under december 2012, kan hämtas och skrivas ut för den som eventuellt önskar sig en krysslista för Järvafältets fåglar.

Miniförteckningen finner du, genom att via hemsidans vänstra spalt klicka dig fram via "Rapporter" och därefter "Artlista". Sedan är det bara att kryssa på. Lycka till!